

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
Ára évenyre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Elküldetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „Közlöny”-i cikkek sora után 100 kr. előleges befizetés mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Közeleti reformok.

In necessariis unitas.

II.

Megbocsáthatlan hanyagság anyagi helyzetünkre nézve a közínséget enyhítő, sőt elhárítani képes községi magtárak nélkülözése.

Oly sokszor, s oly jeles egyéniségek találából volt alkalmunk e tárgyról is olvashatni, hogy kétféle lehet, valjon ily egyszerű igénytelen felszólamlásnak lehet-e némi sikert jósolni.

És ha mégis bátorodom ezen közszükségé vált tárgyról a t. szerkesztő ur jó akaratjából a becses lapokban egy kissé bővebben értekezni, csak azért történik, hogy az ismételt hangok és jelek annál felismerhetőbbek legyenek, s hogy bármennyiszer lettek legyen is ez eszmék tárgyalva, még mindig nincsenek azok eléggé kimerítve, s oda fejlődve, hogy élet jeleit láthatnók.

Mindazon intézmények közül, melyek a közelet jóléte előmozdítására irányozták, legmértőbban a községi magtárak érdemlenek meg az általános országos felkarolást, melynek fogva ohajtandó volna, hogy törvények által köteleztessék minden község egy ilyen magtár megalapítása- és gyarapító fenntartására.

Könnyen belátható azon nagyszerű haszon, mely ily egyszerű általános rendszer létesítéséből az országra haromlanék, oly években, mint a milyen a multban a testvér magyar haza némely részeit súlytolá. Mert noha a testvéri szeretet magasztos áldozatai nem hiányoztak, ámde mégis a hely és távolsági viszonyok következtében a nem éppen elég kellő időben érkezhetett segély nélkülözése miatt számtalanon vészteljes és siralmas kívánczúlásra, barmait s egyéb javaik elvesztegetésére, sőt életük feláldozására is kénytelenítették.

Hogy ily veszélyben a mindig méltánylandó áldozatkészségnél, mely legtöbb esetben a másik félnél is megérezhető nyomokat hagy maga után, mennyivel előnyösebb a helyi viszonyokhoz alkalmazott általános községi magtár rögtönzi segítkezése, erre kevés kommentár, inkább józan ész kívánczultatik.

Nem ugyan egy-két évi gyűjtés, hanem egy pár tized évi gyarapítás lehet képes a kívánt eredményt kiszolgáltatni. Azért sok oly kishitűnek, kik az idő jótékonyosságát figyelemre nem méltatják, ezen körülménynél jó lesz megfontolniok, először: hogy egy község vagy ország életében egy pár tized év csak néhány pillanatnyi az egyéni élethez képest; s másodsor, hogy azért, mert talán az alapítók nem fogják a végeredmény jótékonyosságát élvezhetni, ne vessék el a kezdeményezés, a megalapítás bár terhes, de a jövő nemzedekre nézt áldásthozó intézmény tisztját vagyis inkább kötelemét, megfontolván azt, hogy a világ legnevezetesebb intézményei, a hazafiasság legmagasztosabb tényei legtöbbnyire a jövő nemzedéknél gyümölcsöztek s emelkedtek az emberi nem boldogító nemtőjévé.

Ki tudja valjon egy jókor megalapított jótékony intézet a jövőben nem éppen a szerencsétlen években lesz-e képes a nyomort elhárítani; míg a késedelmezőbbek alkotmánya még ugyan akkor nem leend elégerős a vész eltávolítására?

A jövő titka Isten kezében van, s azért, kik a rendelkezésük alatt álló jelennel nem gazdálkodnak czélszerűen, azok megvetik az isteni kegyelmet, mely különböző módon, a bekövetkezendő inségek előtt idő közönkint nyilatkozni szokott.

Addig is tehát míg ilyeszerű bajaink orvoslása országos intézkedéssé válhatik, a kezeinknél levő erőket használjuk fel, s azt, mit mi kivibetünk, ne bizzuk másra.

És e helyen uolag, különösen a népes, de kevés területű székelyföldön, a terv felkarolása és keresztültelése a leghelyesebben érvényes helységi előjárók, illetőleg bírák által eszközölhető, minthogy tisztsegen kívül álló egyének fellépése némelyek által rosra magyarázathatnók.

Legyen elég erős és életrevaló a bíró arra, s e tekintetben a választók igyekezzenek kevésbbé pártszínezettel, mint inkább józan belátással választani, hogy illetén közterhek-től vissza ne riadjon, hanem hogy czélszerű rendezése által, a szokásos pásztor fogadás és ügyelet, utcsinálás és forspontozás, s több efféle csak a nem elég ügyes rendszerrel osztályozás miatt terhecsé válható, de okkal, móddal, melyről máskor szólandók, csekély s kisserű foglalkozásokon felül, még a község maradóbb jövő jóléte előmozdítására is tudjon s akarjon hatni.

S minthogy kevés község van, mely sok pénzzel rendelkezhetnék, de annál több, melynek a kevésből is kevés jutott, egy oly gyakorlati terv vázolatát nem leend felesleges felmutatni, mely községeink igényeire mértén szervezve, a hozzájárulók általa ne terheltesenék, s mégis a cél eléressék.

Azért az alább közlendő tervet általánosságban állítván fel, az a helységek viszonyas erejéhez képest módosítható és tökéletesíthető.

Hogy magtárunk legyen, szükséges, hogy 1) a helység létszámához alkalmazott rakhely építtessék, a mit különösen fából czélszerűen bármely szegény község minden meg-erősítés nélkül építhet, magától értetődik, hogy mindamellet, hogy az épület úgy, mint a benne levő gabona tűz ellen minden évben biztosítandó, ha a lehetséges a magtár oly helyre építtessék, hol a lehetőségig más épületektől elkülönözött állva, a szabad léghezamnak inkább ki legyen téve.

2) Az első alapot, illetőleg gyűjtést felhívás útján a közeli nagyobb birtokosokhoz jótékony adakozásból lehet megkezdni, kiknek nevei mint alapító s patronusok emlékezet okáért a helységi jegyzőkönyvbe beigtatandók lesznek.

3) A valóságos tulajdonképpeni gyarapítás és további kezelés úgy állíttassék meg, hogy például évenként october vagy november havában minden helységi polgár és lakos, és pedig az első rendű gazda köteleztessék évenként 2 véka szemes gabonát, másod rendűek 1 vékát, harmad rendűek 1/2 vékát, s a szegények 4 kupa gabonát a magtárba szállítva az ott levő gondozó- vagy gondozóknak nyugta mellett átadni.

Ennyiből áll egyesekre kibatólag a magtár alapítása és gyarapítása s kérdem, ha helyesen bármely község egyszerű, de jólelkű népe ezen intézet czéljáról felvilágosítatik, valjon akad-e oly szegény, ki négy kupa gabonáját attól megtagadná? valjon van-e oly székely közép gazda, ki egy éven át egy véka gabonát ne nélkülözhetne a nélkül, hogy azért bármely csekély érezhető hiányt szenvedne? vagy mit szóljak egy jó módu gazdáról, ki bizonyosan örömmel fog sietni ez intézmény oltására csekély adóját letetni, meglevén győződve a czél helyessége- és idővösségéről?

A mily csekélységnek látszik az egyesek részéről teendő áldozat, épp oly meglepő, s most hihetlenné látszó mennyiséget képes felmutatni eredményében, mert ha 80 évi

gyűjtés összegét veszünk számításba oly helységben például, mint Barot, a hol legalább is 400 gazdát és fizető egyént vehetni, kik közül az előbb irt mindegyik osztályba 100 számítható, egy évi bevétel 375 véka gabonát, a 30 évben pedig tízenegyezer vékánál többet tenne. Ezen arányban más helységek is többet vagy kevesebbet gyűjtven, valójában ily szép eredmény, s ez eredmény kiható képessége fényes igazságot szolgáltat felvett tételtől elvének, mely az erők egyesítése által már sok hihetlenné látszó magasztos intézeteknek adott lételt.

A magtárba való felügyelet leghelyesebben a bíróra, s két e végre megbízott becsületes polgárra bízandó, kik a bevétel szerinti összegről a községnek felelősök. Ezeknek leend kötelem a kevés fáradsággal járó beszédsénel, a mit egy-két napra tűzhetni ki, jelen lenni; időszakonként a gabonát forgattatni s szellőztetni, sőt ha mégis romlásnak indulna azt jokor eladni s helyébe friss jó gabonát venni. Szükséges meghatározni azt is, hogy e gabonát semmiféle más szin és czim alatt elidegeníteni, eladni ne szabadjon, mint az egyedüli inség enyhítésére, valamint egyik főköllék az e végre hozandó alapszabályokban meghatározni azt is, hogy inség esetében a magtári készletnek felerészénél több ingyen ki ne osztassék, a más fele időközönként leendő visszafizetésre kölesönképpen adathassék ki. Ezáltal a jótékonyaság mellett az alapnak is egy része megtartatik jövőndő gyarapításra.

Végül szabadjon még egyszer ez eléggé nem ajánlható ügy felkarolását különösen a székelyföld érdemes előjárói, illetőleg bírái figyelmébe, ügyeszeretetébe ajánlanom, ohajtva, hogy annak szükségessége- és czélszerűségétől áthatva, mielőbb üdvös foganatja legyen.

Szabó Á. ur a „Gazetta”-ban.

(D) A „Gazetta” legutóbbi számában Szabó Ádám ur Csik-Somlyóvár közreadja azon cikket, melyet mi keresetlén és sértő hangja miatt visszautasítottunk, kijelentve, hogy csak a tárgyhöz szóló és tisztességes hangon írott feleletjének adhatunk helyet.

Az említett ur mindjárt cikkje elején kijelenti, hogy ő a „K. Közöny”-t életében csak háromszor látta; és valósággal ezen nyilatkozata elég kommentárul szolgálhat azon hangra nézve, melyet cikkében kiténtet. Tudva van, hogy csaknem hat évig a „Közöny” volt Erdély egyedüli magyar lapja, s valóban így nem hihetünk Erdélyben intelligens embert, ki olvasottságáról ily bizonyítványt állított volna ki, mint az említett ur.

Cikkjének hangja is eléggé kiténteti olvasottsága mérfokát, úgy látszik, hogy annak a hazai lapok közt csak is a „Gazetta” adott helyet.

Ha olvasta volna Sz. Á. ur a „Közöny”-t, legelőbb is tisztelettel hajolt volna meg ezen lap rendes levelezői előtt, azért, hogy ők azon vádról, melylyel Szabó Á. ur gyanúsítva van, hallgattak még akkor is, midőn e kérdésben a törvényes kereset már kezdetét vette, s csak is udvarhelyszéki levelezőnk mondott annyit, hogy a „tudvalevő” ügy miatt Sz. ur ellenében az udvarhelyi törvényszék delegáltott.

Jötték lapunkhoz nem rendes levelezőinktől hajmeresztő értesítések, a székházának pin-czejében eltemetve s illetőleg meggyilkolva talált gyermekekről; de mi e tudósításokat éppen azért nem adtuk közre, mert nem bizalmunkkal hitelesített levelezőink írták, s még Szabó Ádám urat is, kinek némely hivatalos, de nem helyes eljárásáról eléggé szólottak levelezőink, nem akartuk a nyilvánosság lesújtó gyanuja alá helyezni addig, míg bíró vagy ártatlan-ság hivatalosan constatirozva nem lesz; és mi, kik magunk is apák vagyunk, valóban nem is képzelhetünk a társaság mitvelebb réte-gében oly fenvedat, ki saját gyermekétől

megfoszsa önmagát, s éppen ezért, ámbár mindenik lap hozta Szabó ur gyermekének misteriosus eltemetetését, mi arról teljesleg hallgatnánk.

Mikor egy lap oly kimélettel és lovagias-sággal viseltetett őn iránt, s ha egyéb kérdésben a hivatalnokot meg is támatta, de a gyanúsított szerencsétlen apát megkimélte, akkor valóban őnt a bálázret is kötelezte volna arra, hogy úgy lapunk, mint levelezőink irányában több tisztelettel írjon.

Szabó ur oly hangon beszél a „Közöny”-i írói irányában, mintha sajtó-zsidókkal volna köze, s oly óriás fényben akarja feltüntetni állása méltóságát, mintha nem tudná, hogy a „Közöny”-i írói és levelezői legnagyobb részben annál sokkal magasabb, mindenesetre törvényes állásokat magytak egyszerre oda, midőn elveik azt követelék.

Szabó ur, ki azt hitte, hogy Csikszék ad-ministrátorsága családi tulajdona, s így illő, hogy az elhunyt gyermekeinek a praetoralis ház pin-czejébe válják mauoleumokká, még a törvényekből igyekszik állását deducalni, nem tudván, hogy a székelyek főkirálybíróit a nép szokta választani, s haláluk vagy elmozdittatásuk esetében újabb választásig az éltesebb királybíró mint „dirigens” viszi a közigazga-tást, nem pedig az administratorok.

Szabó ur a reá nézve szédítő magasságu méltóság helyke önértetében csak amugy ne-vezi a „Közöny”-i íróit „socius”-oknak, „confrate-rek”-nek s ő tudja még minek, a kik össze-esküdték az ő balsorsából „politikai”-tö-két (!!) csinálni.

Már csak azzal is, hogy kérdéses ügyéről a „Közöny” éppen nem is szólott a törvé-nyes fellépésig, eléggé kimutatta lapunk, hogy a politikai tökét nem az administrator urak családi ügyeiből szokta meríteni. Erre lapunknak legkevésbbé van szüksége, mely a birodalom irodalmában kellőleg van méltatva arra, hogy tekintélyes bátáskört képzeljen magának, mint a mi egyik vagy másik ad-ministrator ellenében insinuatiókban határo-zódnék.

Akár kiket tett a kormány az administra-tió élére, mi kívánjuk a közrend érdekében tekintélyek fenállását, de meg is várjuk, hogy ott tiszta kezekkel álljanak. A kik exorbitál-nak, azok ellen nem insinualunk, hanem nyílt vádat bátran emelünk és emelnek a lapok nem csak administratorok, hanem miniszterek ellen is.

Szabó ur említett cikkében vitatva ártat-lanságát, meglehetősen érdekelve tulzsigorral is az udvarhelyi törvényszéket, reméli, hogy ellenfelei megpirulnak, és ő állásán is meg-maradand.

Mi állítása közül egyiket sem hozzuk két-ségbe, annak sem örvendénk, hogy hazánk bün statisztikája egy sötét lappal szaporodjék; van azonban az ilyenüli eseményeknek igen komoly hatása a közvéleményre, melyet nem szükség a hirlapoknak fokozni, s azt hisszük, hogy a kormány ezt tekintetbe veszi. Sok, igen sok levél érkezett Csikből hozzánk, melyekben sokkal élénkebb észrevétellel van körvonaloza azon értesítés, mit udvarhelyszéki t. levelezőnk egyszerűen és commentar nélkül tett fel, hogy Szabó ur még mind nemes Csikszék praetoralis házának termeti lakja. Igaza van Szabó urnak cikke azon állításá-ban, hogy joga van azon termeket lakni, míg a kormány ezzel ellenkező rendeletet nem ad, de mi azt hisszük, sokkal szebb lett volna Sz. urnak itt a kormány intézkedésére nem várni, s részünkről eltekintve minden bünyádi indoktól, egyedül azon esetet, hogy Szabó ur gyermekét a praetoralis ház pin-czejébe, nem pedig köztemetőbe, vagy künön a szabad-ban valamely magán birtokra temettette el, annyira botránykóztató, tappintatlan és megfontolatlan eljárásnak tartjuk, hogy ha a kormá-nyon állanánk, midőn látjuk, hogy e tény az ottani vallásos buzgótságról ismert nép ke-délyét felláztatja: e tényt magát elég oknak vélünk arra, hogy Szabó urnak ártatlansága esetében is más elhivatást indítványozzunk, s a szék közbázától eltávolítsuk.

A középületeken gyakori építkezések tör-ténnek, s mi elevenen emléksztünk azon rém-regékre, melyeket pár évtized előtt azon eset kellett fel, hogy a marosszéki praetoralis ház-nál építkezés alkalmával egy eltemetett csont-vázra akadnak.

Sötét és misteriosus hírek kerekedtek a nép ajkain, melyek a csontvázról ítéve talán valamely évszázados öngyilkosság vagy erőszakos gyilkolás tényét az élő nemzedék egy pár egyénére vetették árnyat, kiknek ártatlanságát szakértő előtt a váz maga is igazolta volna.

Im mily késő időkre veheti a megbotránkozás komor árnyát egy oly tett, melyet Sz. ur, ha nem bűnből is — a mit részünkről nem is állítunk — hanem idélen ambícióból, vagy hanyag gondatlanság- s megfontatlanságból követett el, s melyet ez értelemben nem is menthet.

Kolozsvár, nov. 12.

Kolozsvár lakói a napokban meglehetősen házi ünnepélyeknek voltak szemtanúi: a kolozsvári katolikus község — mely az erdélyi püspöki megyének első és legtekintélyesebb egyházát teszi — a nagy emlékü felejtethetetlen főpásztor ft. Haynald Lajos volt erdélyi püspök, jelenleg karthágói érsek ur ő nagyméltóságától szélesebb képviselőket nyerve, ilyen alakjában a néhai ft. és mlgs Kedves István apát és plebánus ur halálával megüresült plebánusi helyre választását megtette, és ennek alapján a választottak közül — a káptalani helynök ur ő mlga kinevezése folytán — föltűzt, és mlgs Lönbart Ferenc, károly-felhérvári székes egyházi kanonok, pápai praelatus urat nyerte meg jövődöbeli plebánusának.

Az új plebánus urnak kitűnő tulajdonait, jeles tehetségeit, nagy tudományú készültsgét, és két felejtethetetlen püspökeink oldala mellett szerzett érdemeit ismerve, óhajta vártuk a napot, mely őt körünkbe hozza, melyen őt egészen magunkénak mondhatandjuk, és éppen ezért elfogadása nagyszerű és szíves volt.

Folyó hó 3-án egy, minden rendű és rangú érdemes férfiakból álló 60 tagot számláló tekintélyes városi küldöttség vonult ki a város határát képező Felek faluba, hol a Károly-Felhérvárról — eddigi lakása helyéről — d. u. 4 óra tájban oda érkezett új plebánus és praelatus urat, az említett küldöttség élén, t. Simon Elek orsz. ügyvéd és városi szónok ur — a katolikus község és az egész város nevében — szíves szölv, a hívek örömet és meglepetését tolmácsoló őszinte szavakban üdvözölte, mire az új plebánus ur érzékeny szavakban köszöntö meg a személye iránt tanúsított ragaszkodást, és azon kitüntetés, hogy ily tekintélyes küldöttség élén vonultat be azon városba, melynek egy tekintélyes része híveiből áll, kiknek üdvök eszközzésére

van hivatva, és a mely város összesege irányában még gyermekkorra idejéből sértetlenül megőrzött hálálérzettel, őszinte becsüléssel és szeretettel viseltetik.

Ezután megindult a 22 díszes fogatból álló menet, és bekísérte az érdemes új lelkészt a városba, hol a mindkét nemű tanuló ifjúság sorai és az összesereglett városi lakosság üdvözlései között a plebániai lakba beszállott, itten a megye képviselői és a városi lakosok tekintélyesebbjei várták az új lelkészt, kit midőn a zsufolási telt terembe lépett, a sürű éljenzés elhangzása után, kir. tanácsos dr. Szabó József ur üdvözölt, a vallás fenségét és az ennek szolgálatára meghívott új plebánus ur érdemeit magasztaló remek beszédben, mire az új plebánus ur magasztos szavakban köszöntö meg a benne helyezett bizalmat, és ígérte, hogy az egyház javára és a felebaráti szeretetnek e város lakóibain fentartására és ébresztésére mindent el fog követni; szónoklata hódító volt, és annyira elbájolta a tisztelkedő közönséget, hogy a harsány éljenzés szünni nem akart.

Ez volt az elfogadási ünnepély, melynél nagyszerűt és szívesebbet talán soha sem láttak ezen egyházmegyében.

Nov. 6-án folyt le a beigtatási ünnepély, a „Veni sancte“ ünnepélyes megtartása után, beigtató biztos mlgs és föltisztelendő Keszérő Mózes kir. tanácsos, székes egyházi kanonok és apát ur fényes segédlettel a templom közepén felállított emelvényre állva, megkezdte beigtató beszédjét, és e közben felolvastatván az új plebánus kinevezetéséről és a lelkészi hivatal átruházásáról szóló okmányokat az új plebánus urat, hitvallása bevételé után, az egyház, valamint az országos levéltár kulcsainak átadásával, új hivatalába beigtatta, a beigtató biztos ur beszédje szónoki remekségén kívül még különösen ezen város és a piazi nagy templom történetének hű és jeles előadásánál fogva volt felette érdekes.

A beigtatást követte a beigtatott új plebánus urnak a szószerből tartott egyházi beszéde, mely akár tartalma jeleségét és a nyelv szépségét, akár az előadás kedvességét tekintve, a legremekbbr magyar egyházi beszédek egyike volt, és fényes bizonyosságát adta annak, hogy az új plebánus urban egyéb jeleségein kívül még egy kitűnő szónokot is nyert a kath. egyházmegye, az írás ezen igét vévén kiindulási pontul: „tízlet jöttem bocsátani a földre, és akarom, hogy meggyuladjon“, kenetdusan, érzelemről ágakról szívvel, nedves szemekkel és rebegő ajakkal jelentette ki, hogy nem könnyelműen, nem nyugodni jött ide, hogy csak azután jelentette ki a plebánusi

hivatalnok elfogadására való készségét, miután bizonyos volt benne, hogy Erdély felejtethetetlen püspöke, az érdemekben utolérhetetlen egyházi férfi és igaz honfi dr. Haynald Lajos (kit az új plebánus ur felejtethetetlen jöltévőjének nevezett) megéjébe többé vissza nem tér; ebbeli leirhatlan és csaknem elviselhetlen bánatára irt és vigaszt azon pályán akart magának szerezni, melyre őt az isteni gondviselés helyezte; eljött tehát e pályán működni, magának határtalan fájdalomában enyhülést szerezni, híveinek pedig jelen és jövődöbeli boldogságukat sikeresen munkálni, magával hozván a vallási buzgóság, Isten félelme, és a felebaráti szeretet szent tűzét, melyet ez egyházmegye földjére akar bocsátani, hogy itten meggyuladjon és terjedjen. A szónoklat eredményére elég annyit mondani, hogy a hívek egész serege feszült figyelemmel hallgatta azt végig, és hogy a szemekben rezgő könnyek voltak visszatükrözői a jeles szónok szép tehetsége diadalának.

Az egyházi szónoklat után az új plebánus ur ünnepélyes nagy misét mutatott be az egek urának, mely alatt Haydn. D. moll Nelson híres miséjét teljes zenekar kíséret mellett énekeltek városunk jelesebb énekesi és énekesnői.

Az egész ünnepélyt d. u. 2 órakor a plebániai lakban egy 80 terítékű nagy díszebéd zárta be, melyre minden felekezeti papjai és az egyház világi képviselői nagyrésze meghiva volt, hol is vidám társalgás közben poharak ürtettek az egyházi és világi főnökökért, volt felejtethetetlen püspökünkért dr. Haynald Lajosért, az új plebánusért, és sok más kitűnő egyéniségekért; a különböző felekezetek közötti jó egyetértés fenmaradásáért stb.

És így végződött ezen egyházi ünnepély, mely Kolozsvár életében mindig kiváló helyet foglalt el, és a kolozsvári katolikus községre nézve, ha az új lelkész urhoz kötött remények teljesednek, — a mit bizton hiszünk is — egy szebb és jobb jövődö előnapja volt.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

K.-Vásárhely, nov. elaján.

A téli idő már csaknem teljesen beállott vidékünkön, havasaink, sőt legközelebbi hegyeink is már hóval vannak borítva, s a fagy egész erejével beállott, vétecsink nagyon gyengék a késői idő miatt, elannyira, hogy gyökereket nem igen verhetek, s így ha kemény

tél lesz, bajosan fogják kiállni a telet pusztulás nélkül.

Barmaink már mind istálóra szorultak, pedig a kóst nagyrészt az árízvek elmosták, s így nagy gondot adnak a gazdának, ha a tél ily korán állandólag talált beköszönteni. Mert széna kevés van jó, a szalma pedig különösen az idén gyenge tápszer, az mivel egyfelől a hosszas esőzés megrontotta, másfelől nem száradhatott ki egészen a kalangyában, s így nedvesen rakódott ki a csűrökbe, s ennek következtében a nagyrésze penészt kapott.

Őszi vásáruknak a napokban folyt le, elég népes nagy közönség lepte meg városunkat, eladnivaló volt elég, bevásárlás kevés történt, a pénzhányt érzik mindenfelé. Azonban a jó lovat és szarvasmarhát mégis magos áron tartották. Egy pár jó székely ló mi hibátlan, elkelt 200-300 frton, egy pár jó ökör 200 forint, jó fejős tehén 40-55 frtig, jó fejős bíval 60-70 frtig. A tisztabúza 4 frt, a rozs 2 frt, a tisztabúza 2 frt 40 kr, törökbuza 3 frt 60 kr, zab 1 frt 10-30 kr, pityóka 40 kr, haricska köbke 1 frt 60 kr, pasuly 3 frt 20 kr, marhahus fontja 9 kr, disznóhús fontja 15 kr, gyertya fontja 32 kr mind osztátrák becsben.

Ezen évi termésünk igen gyenge, mert a búza kalangyája alig ereszt 1 kis vékát, a rozs kalangyája meghaladja valamivel a kis vékát. A törökbuza pedig nagyon gyarló, mert kasban, mint hiuban, egyaránt penészedik elromlik.

A helyben működő mükedvölő társaság szeptember 18-án adta ismét a társulat költségének fedezésére Szigligeti „Mama“ című vígjátékát. October 16-án Kövér „Hűség hűtlenségből“ című vígjátékát, és oct. 27-kén a vásár alkalmával adták másod ízben a „Falusiak“ című vígjátékot. Mely két utolsót, a mint a színiapon hirdették, adták a városi kúta kijavítására. Hogy mennyit jövedelmezett, azt nem tudhatók meg, annyit azonban látnunk, hogy közönség mindenik előadáson kevés számmal volt, s így valami fényes jövedelem sem lehetett.

Mult hó 11-kén tartott kaszinó gyűlésben a kaszinó pénztárnoka Hankó László jelentést tett arról, hogy a mükedvölő társaság 50 új forintot befizetett a kaszinó pénztárába a július 17-én a kaszinó javára tartott előadás jövedelme gyanánt.

Ojfozi.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi vaspálya engedélyezését illetőleg, mint bizonyost írják, hogy ez

TÁRCA.

A JÓSLAT.

BESZÉLY.

(Folytatás és vége).

X.

Az elutazásra készülvén, az ebédet sietteték. Victor Lordente Gottwalt hámas lova mellé fogatott, segítségül ha megkívántának néhány dragonyos volt felállítva, de mindenki csodálkozására a gögös állat, mint szelidített oroszlány, oly csendesén s békésen indult, úgy hogy Gottwalt a segítségére felállított katonákat eltávolítani kényszerítették, míg barátja tovább hajta, s mint Achilles a gyeplőt állva kezeibe tartá. Csakhamar egyedül láták magukat a barátok, s Gottwalt nem késett barátjára hatni, de ez nem m'nt régen, hogy barátilag buzódott volna hozzá, minden erre a tárgyra vonatkozót kikérülni igyekezett; de midőn Gottwalt, Victor magaviselést Aurélia irányában dorgálni kezdé, s távulról tudtára adá, hogy nő menté meg a haláltól, megijedt Victor hidegségétől s gunnyától, mi szívét bánta. Most bevült az intő erős szíve, heves lett Victor hasonlóság, s egymással szemben mindinkább foly a vita, mert egyforma bátorságot s erőt érte mindkettő magában, s már személyesértésig jó a dolog, ha Victor szívében egy bekésugás meg nem villan, szeméi könnyel teltek s e békítő szavakra fakad: Állj meg Gottwalt, igen messze megyünk! én ugy is most egy borzasztó választanál állok, mit ellenségesen folytatni nem akarok. Barátját görcsösen szívéhez szorítván, elbeszélte, hogy ebédelt, midőn Auréliát haza kísérő a rettentő Wandával találkozók, kinek megjelenése egy közelgő szerencsétlenséget jelent, minthogy többi jóslatai részt beteljesedtek.

Te ismersz — folytatá — tudod, hogy a haláltól nem félek, s tudod régebben hány-szor nem kerestem; az életet mint vándor terhét nézve, mit halál után újra fel lelsz. Ó barátom azon szép idő oda! s ellenezheted-e? a napnak, hogy világoljon a léleknek, hogy a pusztá éjt ne lássa, mi tul a siron mindenkit ijeszti.

Gottwalt mind barátja felhevülése, mind a Wanda név hallása által, mihez ő örökké szomorú gondolatokat csatolt, megrettent, mintka Victort egy mélységbe selyedni látná, honnan nem tudja megmenteni. Forduljunk meg — kiálta hevesen — talán egy második találkozás az első megerőtlenítésé, s így a boszorkányság maga magában fölemésztdőnek. A mellett nekem vele tann nélkül kellene szólanom, kérdésem van hozzá, mit rajta kívül senki meg nem tud fejteni.

S már Victor kezéből a gyeplőt kiragadvá, megtérni akart, de ezt Victor megtilta; nem úgy barátom, mondá, gyöngéden barátja kezét szorítva, nem ugy, ha a sors vesztemet akarja, találon legalább férfiasan. Talán szemem csalnak, kik oly sok ideig Aurélia csillogaiba néztek, vagy ha ugy van, nem használnak akkor semmi hátráltatás, a kit a sors keze ér, le kell annak esnie, tehát félre most minden oknéklkü búval.

Ezalatt cészlöz értek, hol szívesen fogadtattak, Victor kedélye is a vig társaság között derültebb lön, de Grimalti belépte ki-mondhatatlan fájdalommal érzést költe fel benne, mit csak nagy bajjal titkolhata el Naplementekor, egy vígan eltöltött délután, hazamene-tről gondolkoztak.

Most mindenkinek meg volt a maga helye, csak az olasz állt egyedül, ki egy alkalommal jöven ki, titokban Gottwalt szekerére számított. Ennek nem is maradt egyéb, mint őt meglivni, várván, hogy szerényen mint a nagyvilág gyermeke meghívását vissza-utasítja; de esalatozott, az olasz felpattan a bakra s a gyeplőt kezébe verén, több csinos mozdulatokat tett, mire neki a gyeplő átengedett, míg a két barát hátul foglaltak helyet.

Mig Grimalti lassan hajta, a többi szekeret is arra kényszeríté, addig a két barát kezét kézbe régi barátságok emlékeiben gyönyörködtek, annyira haladtak, hogy már a város tornyai s a folyó látható volt, s már is cészlörtnek gondolák magokat, midőn hátulról zörej hallatszik, s egy fekete mén lovac nélkül a szekér mellett elszalad.

Ez halál angyalom — kiálta Victor ijedten — s valóban Gottwalt lovai megfutamlának, magok után vonván a legközelebbi hegnyton a szekeret; hiában törekedett Grimalti erő s ügyesség használatával a lovakat folyam feléi futokban akadályozni, semmi sem sikerült,

s midőn már a kantárszár elszakadt, lehetett Gottwalt hangját hallani. A ki, hogy tudja, mentse meg magát vesze vagyunk — kiálta ő — s ő is volt az első, ki e veszedelmes szökést merészle, de el is töré mellcsontját s öntudatlanul hevert a földön. Victor ezt halál-sápadtan látá, s lelkét Istennek ajánlván, barátja után ugrik, a mint mondják élethálálra, ugyancsak hanyatt szökött a kereket kikerülendő, de sarkantyujával a fedélbe akadva felfordult, s nyakát törvén, mint véres hullá érkezék a földre. Grimalti is megpróbálta a halálos szökést, de ördögétől segítve, legkisebb megsértődés nélkül talpra esett.

Egy léptést tovább nem vitték a lovak a szekeret, ijedve állván meg a mélység előtt; míg a halál áldozatáról bizonyos éjjeli ködből lenézve, sötét szárnyain tovább haladt.

XI.

Három nappal később a haragok zúgása, s gyönyörű katonai zene mellett vívék Victor kopersóját, mit Gottwalt alig halálos lázából felelőszelve kísért; sok ember gyűlt össze ez ifju sirja körül, csak Grimalti hibázott, ki ezen esemény után, mint eszeveszett a tájé-kot odahagyá.

Aurélia, Victor barátja is, ki benne a esabítót még nem ismerte fel, s csak szépséget, folytonos jókedvet s vidorságát csodálá, nem érzett iránta valódi szeretetet, követte atyjával a kopersót. Így haladt el Gottwalt mellett, ki mint valódi barát s fegyvertárs a holtat halálíg kísérté, Victor kopersója mellett, mint ő kinyújtva, feküdt Gottwalt, a holt arcajára flügeszteve könnyel ázott szeméit, mik a nőivel találkoztak, kinek vonásain az első fájdalom jelei látszottak, oly szépek Aurélia még soha sem tetszett neki, s valóban még soha sem volt oly szép, mert ma látszott arczán a fájdalom s szépség ellentéte, mi szépségét még emel. De akkor ő a szerelem s fájdalom által, mi a fájdalommal az életben kezett kézbe járnak, felsőbb régiokba emelkedék, egy test hajlék feléje, mely nem földinek tulajdonítható volt, hanem őt inkább jészte, mint akármely földi lény; ez a vén özígányú Wanda volt, ki miután megtudá, hogy ki a halott, a néptömeg közt sok fárad-sággal utat nyitá magának a kopersóig, hol fájdalomában haját tépé, mivel magát feddni akará.

XII.

A véres esemény végén vagy, s legjobb barátot elveszté — mondá siránkozva Gottwaltnak, kinek embereit eltávolítani tudván, vele egyedül volt — de Wanda nem hibás, a sorsjátéka volt, s egyszer ugy is meg kellett volna történnie; midőn a városba jövék ezredét megismerve távozni akartam; de a véletlen ugy hozá, hogy a külvárosban, midőn távozni akartam, vele találkoznom kelle; de ő most jól van, csendesén alszik, távol a vétektől, minek halójába oly keményen beszövetett volt, csak is a halál szabadíthatá meg, sokat szenvedett, miután maga magával egyet nem értett; de hiába volt minden törekvése, a csabító mérge igen mélyen hatott volt kedélyébe, s csak is a halál szabadíthatá meg.

De legyen elég elhunyt barátodról, s ha megengeded néked mondhat Wanda kedve-zőbbet is. Midőn egy halottat nyugalomra vittél, szíved megjutult s a szerelemről ég. Aurélia, kinek angyali kedélyét, mi szépségére árnyékok vet, még kellően nem ismered, ő bánatodban, mint szentet megszeretett, s felfogadta ha nő barátodat pótolhatja, ő minden erejéből ezt tenni törekedni fog; ő szép, jó s elég gazdag, téged gond nélkül eltarthat, s mi lenne Victor barátjának szentebb kötelessége, mint az elhunyt árnyékát kibékíteni, s tiszta szívvel mindent jóvá tennie, mi őt ha csak gondolatában vétett is, midőn ő vétkes szándékkal Aurélia egehez közeledett.

Gottwalt sokáig hallgatta Wandát, mint egy idegen felsőbb lényt, ki távolról sorsunkra hat félelmesen s tisztelgette nézte s hallgatta, hanem csak hamar felugrott ágyából s Wandát haragosan mérve kiálta: Egy szót se többet! félek tudományodtól s ha eget ígérne is e földön! ezzel elkergette, s minden emléket ezen órákban feledni akará, akár hány-szor édes fájdalommal emlékezék ezen órára, mi-álta szerelemét még inkább növelé.

Wanda szavai újra beteljesedtek, alig virágozott hű kezek által ápoló virágcsoport Victor sirján, Aurélia Gottwalttal egybekelt, s egy szerencsés családi élet felejtett mindkettőjükkel, hogy Wanda sorsukra valaha ellenségesen hathatna.

Fordította németből Krug Fridrik után Janesó Imre.

ügy a reichsrath megnyitásával mindjárt az alsó ház elibe fogterjesztetni. A hitelintézet diadalmaskodott volna Pickering felett. Minden irányadó személyiség — írja a „Kr. Ztg.“ bécsi tudósítója — azon nézett, hogy a hatva, hogy a veresoronyi szoros az egyetlen irány, amely a birodalom jólétét előmozdítja! Annyi lenne, mint borsót bányáni a falra, ha valaki már ezredikszor kívánná mutogatni, mily téves nézet az. Annyi bizonyosnak látszik, hogy az „erdélyi vaspálya“ ügyét nem hurezolja már tovább, s eldöntetik.

— Megint egy új s hasznos kis könyvecske jelent meg, egy a gyermek irodalom számára munkálkodó szorgalmas írónktól Czime ez: „Kolozsvar részletes leírása és Erdélyországi földrajza“ az újabb névelészi elvek szerint elemi- és népiskolák második osztályának készítő Pánczél Ferencz, két köre metszett tér- és földképpel. Czelserü kis könyvecske a gyermekek számára, (a mi a helybeli ref. tanoda II-dik osztályában is már tan könyvvé vált) ugyan ezért bátran merjük ajánlani, hogy a falusi tanítók is bevegék, a kik nem igen szoktak figyelmeztetni arra, hogy a nagyböszöri népiskolákban és főtanodák alosztályaiban a tanítók minő modoru tankönyveket használnak.

F. K.
— (Angol magyar dunai kereskedelmi társulat.) A „P. N.“ biztos uton értesül, hogy a 20.000.000 forint alaptőkével alakítandó angol-magyar dunai kereskedelmi társulat ügye, már a Felső helybenhagyása alá terjesztetett.

— „Oesterreichs Zukunft“ (Austria jövője) című alatt röpirat jelent meg, mely proramul a nem-szövetkezést ajánlja. Minden szövetség — ugymond — védelemre céloz, fenyegetést tesz fel, s az ultima ratio: háboru. Ellenben a nem-szövetkezés az önmagába vonulást jelent, biztonságot tesz fel, s ultima ratioja: a béke. E béke gondolat előmozdítja a külső megvalósítást, a lefegyverkezést. Ausztriának az általános lefegyverzést kell követelnie s erre az egyetlen eszköz — a congressus. (E röpirat szerzője, bir szerint báró Brenner, Austria meghatalmazottja a bécsi békeértekezleten.) E röpiratnak nagy fontosságot tulajdonítanak.

— Bécsben közelebb fontos pertárgyalás folyt le az ismert dr. Wittelschöfer, a „Wiener Medicinische Wochenschrift“ szerkesztője ellen. Wittelschöfer a neudorfi fegyintézet ellen, mely a „Jó pástörrel“ nevezett nőszervet felügyelet alatt áll, több rendbeli vádat hozott fel, melyeket a szerzet fejedelmasszonya alapítványoknak nyilatkozott ki, s az e tekintetben tett hivatalos nyomozások is ugyan ez eredményt szolgáltatott. Wittelschöfer ellen ennek folytán per lett kezdve, melyben tegnap hirdettetett ki az ítélet. Wittelschöfer az ítéletében (a Bün. Törv. 300. §-a szerint) s a sajátörvény megszegésében büntetést találott s egy havi egyszerű fogság s 20 forint biztosíték-elvesztésre ítéltetett. Az ítélet indoklása a neudorfi apácákat a kormány organumainak jelenti.

— Sieliiában a tuzai színházban nagy szerencsétlenség történt. Kérésrel azon időpont előtt, midőn a függönynek föl kellett vonatni, a baloldalon két sor páholy recsege szakadt le és romjai alá temeték a bennük levő nézőket. Gyorsan kéznél levő segély által a mindenféle szakadék félretakarították. A romok alá szorultak közül kettőnek már csak hullájt vonszolták elő, a többi 16—18 egyén többé-kevésbé nehéz sérüléseket szenvedett. Az ijedség első pillanatában, mintán az egész ház beszakadását várták, a kijáratoknál történt nagy tolongásban is több testi sérülés fordult elő.

— A vizgyógyászat köréből. Egy, Gräfenberghen időző hazánkfiától „V. U.“ a következő sorokat veszi: „Örömmel értesültünk e napokban báró Leutsch úrtól, hogy ő, mint magyar hazafi, a vizgyógyászat terjesztése céljából (melyről már egy érdekes könyvecske adott ki) szívesen elfogadja a Kolozsvarit alapított vizgyógyintézet vezetését, ha a helyiséget e célra alkalmasnak találja, bár előbb még a Mán József ur marm.-szigeti birtokán tervezett helyiséget is szándéka megvizsgálni. Figyelmet érdemel ezen szempontból Tátrafüred (Schmeksz), melynek vize a szakavatott báró állítása szerint, hidegebb és könnyebb, mint a gräfenbergi forrásoké s vidéke még regényesebb, csak hogy légköre nagyon változó és rideg. Európában eddigél má 75 hideg vizgyógyintézet van; ugy halljuk, hogy most Sáros megyében is alakul egy társulat, mely a lipóci ásványos forrásokkal bővelkedő hegységeket akarja megvenni, hogy az édesviz-gyógyászatot az ásványos viz-gyógyászzal egybekezdse. Gräfenberg birtokosai ennek csak örülnek, mert meg vannak győződve, hogy minél általánosabb méltánylatra kitud fel a hidegviz-gyógyászat (kivált, ha az illető orvosi egyetemeken is taníttatni fog), annál több méltánylója lesz a többek közt Gräfenbergnek, kivált ha a fiatal Priessnitz öröklöt kezdve.

Vince tanulmányait Bécsben bevégezvén, magaveteti át a gräfenbergi vizgyógyintézet vezetését.

— Ludassi — Ganz — Mór ezen czim alatt „Die Debatte“ lapot indit meg Bécsben, a mit sokan egy magyar-osztrák conservatív párt emanatiojának bírtettek. Annnyiről már Pestről értesültünk, hogy a magyar conservatív párt akart ugyan Pesten egy lapot indítani, de néhány napi tanácskozás után e céljával felhagyott, nem látván a viszonyokat kedvezőknek arra, hogy a magyar kérdésnek alkotmányos értelemben megoldására most transactionalis politikát kezdeni lehetne. Valószínű azonban, hogy a „Die Debatte“ mellett a conservatív párt valamely árnyalatú pártolóképp áll. A mint tudva van, Ludassi ur a magyar korlátnokságnál szolgált, s gróf Forgách korlátnoksága alatt igen szép tollal s rendszerint inspiráltan levelezett a hivatalos „Stürgöy“ben. Mi, kik Ludassi urat az 1849-évből a „Pestj Hirnap“ melletti működése korából személyesen is ismertük, azon feltételekre vagyunk hajlandók, hogy ő a centralisatio és németesítés érdekében nem fogja alárendelni szülőföldje legszentebb jogait. Programjában igéri a magyar kérdés kiegyenlítésére törekedni. Állítása szerint lapja nem pártközeg, hanem a népe akar lenni, kormánysegélyt nem buzd, de kész a kormányt segíteni kiengesztelési törekvéseiben. Lapját mindenki előtt a kiengesztelés irányában megnyitja, s biztatása szerint a Lajthán innenről s tülről legelőkelőbb politikai kapacitások közreműködését nyerte meg. A lapnak e hó 13-án kellett megindulni, ekkor még nem láttuk s így tartalmát csak jövőre tehetjük vizsgálódásunk tárgyává.

— Figyelmeztetés. A magyar orvosok és természetvizsgálók folyó évben Maros-Vásárhelyen tartott nagy gyűlésének azon t. cz. tagjai, kik fölolvásásuknak kéziratát eddig a titkárságnak át nem adták, sziveskedjenek azt f. november végeig dr. Szabó József tanár és k. gyűlési titkár urhoz Pestre beküldeni.

A kolozsvári jótékony nőegylet sorsjátékában f. hó 9-én kihúzott nyelő számok.

7002, 7017, 7020, 7031, 7044, 7055, 7057, 7062, 7072, 7086, 7091, 7112, 7124, 7125, 7126, 7150, 7153, 7162, 7163, 7172, 7177, 7194, 7230, 7238, 7247, 7250, 7279, 7292, 7296, 7309, 7335, 7353, 7358, 7372, 7383, 7384, 7398, 7404, 7416, 7421, 7425, 7432, 7439, 7446, 7468, 7499, 7500, 7511, 7537, 7540, 7542, 7554, 7556, 7583, 7592, 7611, 7612, 7630, 7643, 7650, 7696, 7717, 7727, 7730, 7731, 7750, 7754, 7769, 7784, 7789, 7796, 7809, 7819, 7826, 7839, 7855, 7884, 7885, 7887, 7901, 7934, 7935, 7937, 7957, 7973, 7978, 7991, 7992.

8024, 8056, 8090, 8095, 8098, 8109, 8117, 8133, 8164, 8176, 8224, 8246, 8282, 8287, 8291, 8293, 8297, 8301, 8322, 8323, 8338, 8379, 8383, 8392, 8393, 8397, 8410, 8437, 8447, 8455, 8470, 8496, 8512, 8543, 8549, 8563, 8567, 8574, 8576, 8588, 8589, 8594, 8631, 8641, 8651, 8654, 8678, 8688, 8708, 8717, 8725, 8742, 8764, 8791, 8793, 8796, 8797, 8814, 8834, 8863, 8865, 8866, 8867, 8924, 8936, 8949, 8961, 8965, 8967, 8969, 8976, 8981, 8987.

9000, 9001, 9016, 9017, 9025, 9028, 9063, 9073, 9080, 9082, 9100, 9142, 9173, 9180, 9201, 9206, 9212, 9232, 9251, 9254, 9260, 9262, 9271, 9276, 9280, 9282, 9289, 9293, 9298, 9305, 9327, 9358, 9360, 9364, 9370, 9382, 9388, 9397, 9448, 9490, 9491, 9496, 9512, 9517, 9532, 9537, 9538, 9543, 9555, 9557, 9567, 9587, 9612, 9613, 9616, 9621, 9670, 9672, 9675, 9679, 9699, 9709, 9710, 9715, 9723, 9743, 9749, 9763, 9776, 9800, 9803, 9817, 9818, 9820, 9853, 9866, 9893, 9904, 9905, 9935, 9937, 9937, 9939, 9949, 9952, 9957, 9987, 9988, 9991.

10016, 10032, 10072, 10074, 10101, 10114, 10117, 10128, 10130, 10139, 10161, 10172, 10178, 10199, 10220, 10229, 10245, 10253, 10291, 10330, 10402, 10414, 10445, 10483, 10490, 10498, 10523, 10533, 10553, 10556, 10611, 10627, 10629, 10644, 10670, 10693, 10700, 10719, 10721, 10730, 10751, 10780, 10792, 10804, 10821, 10827, 10831, 10834, 10847, 10848, 10852, 10883, 10919, 10920, 10925, 10930, 10949, 10973, 10978, 10988.

11017, 11041, 11049, 11055, 11066, 11070, 11071, 11082, 11085, 11102, 11117, 11153, 11165, 11175, 11176, 11194, 11213, 11228, 11257, 11277, 11338, 11364, 11400, 11421, 11422, 11470, 11490, 11516, 11520, 11566, 11582, 11595, 11613, 11618, 11660, 11665, 11684, 11727, 11730, 11735, 11744, 11752, 11754, 11779, 11783, 11795, 11800, 11808, 11851, 11894, 11895, 11901, 11921, 11927, 11936, 11948, 11951, 11956.

A nyeremények hiosztása történik a városi tanczteremben folyó hó 11., 12. és 13-dik napján délelőtt 9 óratól 12 óráig; délután 3 óratól kezdve.

Nemzeti színház. Csütörtök november 10-én „Robin orvos“ és „Szép molnárné“ egy felvonásos vigjátékot. Mindkettőben Szathmári szép tanjellel adta alakító tehetségének. Tökés Emilia molnárnője kedves jelenség volt. Gyulai a vén csapodár marquist jól szemléltet.

Péntek, nov. 11-én „A házaselet sötétje“ című mulattató kis vigjáték, melyben a bősészű ifjú nőt Szabó Pepi szokott vig kedélyével és elevenséggel adá. Ezt követte „Mikor a férj távol van.“ Legújabb francia dráma 2 felvonásban itt először. Igen szép és hatásos példában mutatja fel, hogy ha egy nő csak pár lépésre is eltávolít tőni az erkölcs és becsület útjáról, mily menthetetlenül tépi szét a legszentebb családi köteléket, mely férj és nő közt létezik. A szerencsétlenül eltántorodott nőt Tökés Emilia adta, játéka igyekezetet láttunk. Mándoki (a férj) sehoggy sem tudott szavalatában a szelidebb kifejezések és kevésbé érzelmek közét határt vonni. Gyulai az öreg varnag szerepében rendkívül játszott. Közönség közép számmal.

Szombat, nov. 12-én „Hunyadi László“ Erkel 4 felvonásos operája. Czimzserépet Fekter éneklé. Csányi Gizella (Erzsébet) kisasszony ismételve figyelmeztetjük hogy ha őregbe női szerepekben lép föl, áldozza fel fiatalágát a művészet parancsszavára, azaz jellemzőbben maszkirozza magát, mert a nem helyes álelázás csak az illusio rovására történik; énekeivel meg voltak elégedve. Mária szerepében Barna Luiza lépett föl mint új tag, hangja jó van; de játéka gyenge. Mátyást Konti Fani elég jól énekelte, hasonlólag mint új tag ma lépén föl először. A király Dalnoki volt.

Vasárnap, nov. 13-án „Orpheus az alvilágban.“ Operette Offenbachtól. A színház a bérszünet dacára minden zugában fulladásig tömve volt. Hihetőleg a Kagerbaner által készített gépezet bemutatása vonta a közönséget a színházba, nem pedig maga az igen keveset erő darab. Igen szépen sikerült az egész személyzet elstylésztése és Stixnek sebes leltilyedése s pár másodperc alatt a színpad ellenkező oldalán gyors kiemelkedése. Szereplők jobban kezdenek tölteni; mi nemhogy emelné a máskülönb is gyenge darabot, de még rontja. Kagerbauer kihívták, de igazgató jelentése szerint a színházban nem volt jelen, (P. J.)

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, nov. 10. A „Patrie“ úgy van értesülve, hogy ama kérdés felett, vajlon az Elbeherczegségekben való örökösödés rendezése tárgyában megfogják-e a népet kezdeni vagy sem: a tuile riák kabinetje tökéletesen egyetért a kieli kancelláriával. Ez utóbbi t. i. azt nyilváníttotta, hogy kész az augustenburi herczeg igényeit bármely szabad választásból kifolyó gyűlés elhatározása alá bocsátani, ha mindjárt a háboru kitűtésekor létezett schleswig-holsteini rendek gyűlése volna is az.

Olaszország. Turin, nov. 9. A sept. egyezmény iránti véleményadásra kinevezett bizottság jelentésében a következő jellemző helyek fordulnak elő:

„Az egyezmény által Olaszországra szabott kötelezettségek sokkal világosabban ki vannak fejezve, sem hogy azok csak legeskevényebb alappal is ama következtetésre, sőt még csak arra a gyanításra is jogosíthatnának föl, mintha Olaszország által lemondana Róma iránti vágyairól.

Nem, mi nem mondtunk le Rómáról, sem arról, hogy jövőben oda menjünk. Csúpn az erőszak által oda jutásról mondtunk le. De ez a lemondás éppen nem ellenkezik nemzeti programunkkal.

Ellenkezőleg az tökéletes összhangzásban áll az 1861. mart. 21-ki emlékeztetes napirenddel, s a kamra összes későbbi nyilatkozataival.

Igaz ugyan, hogy az egyezménynél fogva ez a program, mely részünkről csúpn ön kénytelen elhatározás volt, egy szerződészerű s nemzetközi kötelezettség alakját s jellemét ölti magára; de az alaknak e különbsége legkevésbé sem változtatja meg a dolog lényegét; mivel azon indokok, melyek ez eljárást szabták ki elénk, annyira magasb rendűek, hogy az azokból eredő szükségesség nem kevésbé parancsoló volt, mint az, mely az egyezményből ered.

A francia megszállás megszűnésének közvetlen hatásai különösen fontosak közbiztonsági tekintetben. Valóban senkinek sem kerülheti ki figyelmét, hogy ha az egyezmény által mi ama szabályok tiszteltetésére köteleztük magunkat, a miket a népjog szab minden államra, szomszédja irányában; semminemű büntetlenség sem köttetett ki előre a római kormány javára arra az esetre, ha az e szabályokat megsértene. A mi amaz erkölcsi erkők távolabbi, de szerintünk elmaradhatlan

hatásait illeti, melyekben naponként nagyobb bizalmat helyezünk, a szerződés felek azokkal nem foglalkodhattak, s jelenleg nem lenne esélyesség, azokat megelőzni akarni.

Az egyezmény e tekintetben semmit sem állapít s tilt meg, ugy, hogy teljes cselekvési szabadság van fentartva Olaszország számára, melynek csúpn az eseményektől kellend tanácsot kérnie, hogy azokat nemzeti politikájának céljaival összeegyeztesse. Ha tehát mint a bizottmány hiszi, az egyezmény jelentése nemzeti programunknak semmi csorbitását sem foglalja magában, sőt az hatásaiban oly szerencsésen összhangzik Olaszország óhajataival s érdekeivel, nem lehet kétségünk ama helybenhagyás felől, melyet önkön hazafiasságától kérünk.

Ricasoli egy barátjához intézett levelében következőleg értelmezi a szeptemberi egyezményt: „Az olaszok jelenleg már megtanultak maguktól működni. Cavour halálakor a vesztésgé roppantnak látszott. Az olaszok megszokván mindég e fénytornyot nézni, s azt rögtön kialudni látván, egyszerre hajótorrést hittek, s a másod kapitány körül csoportosultak össze. De ez utóbbi távolról sem képvisel az első kapitányt, s ez a gondviselés intézkedése volt, mivel egy oly népnek, mely olasznak nevezi magát, mely jelenleg szabad s autonom, saját érényéből nem valamely egyén vízfénnyéből kell élnie. Jelenleg meg van egyezményünk. Én abban inkább azt vélem, a mit nem mond, mit a mit mond. A francziáknak Rómából meghatározott idő alatti kivonulása, s az ama tény által kihirdetett be nem avatkozás elve már magában sem csekély dolog; de még több lesz az, a mit még most nem látunk, a mint azt az események bebizonyítandják. Egyébiránt mit nyertünk volna az egyezmény nélkül, s jelenleg mit veszünk az egyezményen? Róma birtokbevételenek nehézségei nem növekedtek az egyezmény után. Végre bizonyos, hogy az olaszok saját székereik közé számítandják a legnemesebbet s legnagyobbat, Róma városát. Hogy mikor fog az történni, nem tudom; de azt tudom, hogy meg fog történni. Róma naponként közelebb jön hozzánk. Az egyezmény nem hogy ellenezné, hanem inkább elősegíti e mozgalmat. Ne hagyják félbe az olaszok ezt a szép játékot, s az eredmény nem fog kimaradni; az olyan leend, minőnek azt a vallás s a polgarisodás kívánják!“

Az egyezmény feletti tanácskozás folytán visconti Venrita többek közt egy nyilatkozott, hogy a francia megszállás megszűnése Olaszországra azon érdekelt bir, hogy a pápa részéről némi engedékenységet remélhetnek a rómaiakra nézve pedig azzal, hogy jövőre nemnyíltak érvényesíthetők. Franciaország a főváros áthelyezését sem nem tanácsolta, sem nem parancsolta; mi azt hasznosnak tartók, hogy Rómára nagyobb befolyást gyakorolhassunk, s Dél-Olaszország miatt. Az egyezménynek lényeges előnye, a kath. hatalmak együttes garantiájának kizárása. Az egyezmény a római kérdésnek nem megoldása, azonban a a haladást nemcsak lehetségesse, hanem szükségessé is teszi.

Az „Italia“ f. hó 7-én egy nagy meetingről tesz jelentést, melyet Turinban oly célból tartottak, hogy a frianli felkelők segélyeztessenek, s hogy ujjalg kifejeztessenek a Velenze iránti olasz törekvések. A meeting igen népes volt. Brofferio elnököl, a ki beszédét ezzel az ismételt kiáltással végzi: „Eljen az egy s oszthalan Olaszország!“ Boggio igen hevesen beszélt a velenzei fölkelés mellett. Erre adományok gyűjtettek a fölkelők javára. Egy Velenze segélyezésére való föl hívást tartalmazó napirend közfelkiáltással szavaztatott meg. Pantaleo atyának beszéde után, a ki Garibaldinak egy levelét olvasá fel, s a tömeg „Eljen Róma! Eljen Velenze“ kiáltásokkal osztalta szét. A „France“ megjegyzi, hogy minden komoly s részrehajlatlan szemlélet fajlandják ezeket az oklatan tüntetéseket, melyek a közérzületet fölízgatják, s az olasz hazafiságot ténvura vezetik.

Németország. Berlin, nov. 9. A mint a „H. B. H.“-nak írják, Bécsben közelebbről Werther báró és gr. Mensdorff ismételve értekezletet tartottak a hadi kártérítés kérdése s a német nagyhatalmak közös eljárása iránt, az örökös kérdés eldöntéseig a herczegségekben létesítendő rendszabályokra vonatkozólag; Poroszország először is a szövetségi csapatok iránti kérdést penditvén meg. Ama porosz indoklás ellenében, mely szerint az executiónak nincs többé célja, Austria semmi formai ellenetést sem tett; ellenben a berlini kabinetnek, korszerűségi okokból oly javaslatot tett, mely szerint a souverainitási kérdés elintézéséig a szövetségi csapatok továbbra is Holsteinban maradaának. Hirszerint e javaslatnak kilátása van arra, hogy Berlinben elfogadják, s Werther bárónak Berlinbe hivatása azzal összefüggésben állana.

Dánia. Kopenhága, nov. 8. A Dániában uralkodó hangulatról igen érdekes adatokat közöl a „H. Ztg.” egy ott utazó német közlése után. E szerint a politikai pártok hevesebben harcolnak egymás között, mint valaha. Tetemesen növekvőben van a scandináv párt, s névszerűen a műveltebb osztálybeli ifjúságnak nagy része abhoz tartozik. Hírszerint a hadsereg, s még inkább a hajóhad tisztikaránál is nagyon szaporodik a scandináv unió pártbíveinek száma, s számos tisztek nyíltan kimondják, hogy Dánia csupán Svédországgal s Norvégiával egyesülten remélheti, mikép hajdani fényét visszaszerezheti, s kitűnő száraz s tengeri hatalmassággá lehetend. Kopenhágában is a kereskedelmi tevékenység s a jólét nevékedését remélik. Az ország belsejében ellenben a scandináv párt híveit a dán függetlenség árulónak tekintik. Míg már az országban a legkülönbözőbb pártok hevesen gyűlölik egymást, mindnyájan egyetértenek IX. Keresztély gyűlöletében. A törzssőkös dánok azért gyűlölik őt, mivel német, s német érzületet táplál; azok azt állít-

ják, hogy most a londoni jegyzőkönyv érvénytelenné lévén, az ő trón-joga is megszűnt. A demacra eiderdán párt őt mint abszolutistát gyűlöli, s államcsíny előkészítésével vádolja; míg viszont a szigorú monarchicus párt őt gyengességgel vádolja azért, hogy még most sem eszközölje az államcsínyt, mely egyedül menthetné meg az országot. Végre a sereg azért boszankodik, hogy a király a bábornak alatt nem maradt körében hosszabb ideig, s hogy általában keveset gondolt a katonai érdekekre.

A volksting nov. 9-i ülésében három órai heves vita után elfogadta a bécsi békekötés jóváhagyása iránti javaslatot. Innen a landsting elébe mevévén a javaslat, az nov. 11-én 55 szóval 4 ellen szintén elfogadta.

Amerika. Az egyesült államok elnökválasztásának folyó hó 8-án kellett végbemennie. A mostani elnök Lincoln és M. Clellan között foly a párttusa. Azt hiszik, hogy a legújabb hazai események kedvező benyomása alatt alkalmasint a Lincoln párt lesz a győzelem.

Az elnökválasztás úgy szokott történni,

hogy minden államban minden 124.183 lakost számláló terület választ egy választót, ezen kívül minden egész állam két választót közvetlen választás útján. Így az előbbie száma a képviselőház, az utóbbiaké a senatus tagjainak számával egyenlő. Az említett választásnak az összes egyesült államokban egyszerre kell megtörténni: minden negyedik év november havában levő első hétfőt követő kedden. A választók aztán december hó első szerdáján összegyűlnek saját államuk fővárosába, szavazataikat jegyzőkönyvre adják, a mely jegyzőkönyv aláírva és bepecsételve felmegy a senatus elnökéhez. A senatus elnöke februárius második szerdáján, a congressus mindkét házának jelenlétében felnyitja a választási jegyzőkönyveket, összeszámítja a szavazatokat s kimondja az eredményt. Ha egy jelölt sem kapott általános többséget, akkor a képviselőház választ a három többséget nyert közül.

Igy tehát a választás eredményét majd csak februáriusban tudhatjuk meg.

Ujabb. Bécs, nov. 12. A bir. tanács alsó háza ma délen nyitott meg. Schmerling miniszter ur bemutatta az elnökséget. 137 tag, köztük 9 lengyel volt jelen. Hasner egy hosszabb beszédben a jelenleg függőben lévő kérdéseket érintvén, azon meggyőződést fejezte ki beszéde végén, miszerint a helyzet megengedi nekünk, hogy minden erőnkkel a belügyek körül összpontosítsuk; itt szükséges minden húzás-halasztás nélkül előre haladni. Az urak házában Reiner Főherceg ur mutatá be az elnökséget. Az elnök háromszoros „éljen”-nel végzett rövid üdvözlő beszédet intézett a ház tagjaihoz. Szerdán mindkét ház ülései megkezdődnek. A „Wand.” turini tudósítás szerint az orosz trón-örökösnek azon fontos küldetése van, hogy Olaszország s Austria között lezártsd eszközöljön ki. Bizonyos, hogy Drouyn vissza fog lépni, a septemberegyezmény fölötti turini viták bezártával; utóda Latour d'Auvergne leendő. Az orosz kormány késznek nyilatkozott, a lengyel forradalomban politikailag compromittált összes ausztriai alattvalókat kiadni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

(286)

Szüléket érdeklő!

(1—2)

A bécsi cs. k. szabadalmazott első központi rendezett intézetben gyermekek mellett nevelő dajkaságra, zongora tanításra készült magyar, francia, angol, német nemzetiségű különösen pedig tudományokbani oktatásra és a kor igényeivel összhangzó nevelésre több éveken át alaposan képzett, s bár mely magasabb méltóságú házi körben, a nevelőnői hivatásnak híven megfelelő—tanítványait a gyermekeiket saját házaiknál neveltető t. cz. **MATHILDE de MERCEY**

a bécsi cs. k. szabadalmazott első központi rendezett intézet igazgatónője. Lakása: Bécs, város, Goldschmied-utca Nro 7.

Az első magyar által. biztosító társaság

kolozsvári főügynöksége

biztosít

TŰZKÁROK ELLEN

a lehető jutányos díjak, gyors kártérítések mellett, épületekre, gazdasági- és iparkészletekre, bútorkra, állatokra, **életbiztosításokat** is elvállal, a biztosított balála után fizetendő tőkék és nyugdíjak, a biztosított életében fizetendő kifizetési tőkék, elhalasztott éviáradékok (nyugdíjak) és közvetlen járadékokra.

Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda, van a nagy-piacz 162 sz. a. és vidéki ügynökök:

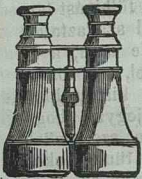
Abrudbányán: Pongrácz D.;	Fehérvárr: Matherny Emil;	M.-Ujvárr: Sebestyén A.;
Alfaluban: Gál Elek;	Felvinczen: Lemberger M.;	M.-Szengyelben: Csizsér L.;
A.-Rákoson: Józsa András;	Gyaluban: Soós Ferencz;	M.-Záhon: Kutasi Ferencz;
Ardón: Viski Pál;	Gy.-Mónostoron: Fritsch J.;	Mocsos: Rohonczí Zs.;
Alkománán: Papp János;	Hévízen Péterfi Sándor;	N.-Ilondán: Mórícz S.;
Bágyonban: Dali Ádám;	Hidalmáson: Majtbényi Fer.;	N.-Ólyvőss: Deesý Sándor;
Baróthon: Császár Antal;	Jaádon: Stillfried Bernád;	N.-Enyeden: Ungerpek M.;
B.-Hunyadon: Hiry János;	Járában: Siménfalvi Gy.;	N.-Sajón: Szövérdi Györry;
Beszterczen: Tannenhau I.;	Kapnikbányán: Gruber Ján.;	Oláh-Láposbányán: Hanschild
Bethlenben: Bernádi D.;	Kékesen: Némethy Sándor;	Gyögy.;
Bodolán: Kósa Sándor;	K.-Vásárhelyt: Haukó L.;	Pókafalván: Márk József;
Booson: Mósá Samu;	Kis-Borosnyón: Albu Endre.;	Retegen: Köblös István;
Bölömben: Sebestyén K.;	Kis-Enyeden: Papp Miklós;	O.-Tordán: Osztián testvérek;
Buzában: Benkő József;	Koronodon: Nán Sándor;	Sz. Nádoson: Pogány L.;
Czegén: Mátyás Zsigmond;	Kolozsvárr: Sallai István;	Szamosujvárr: Dájbukát J.;
Csapón: Finna István;	Kövenden: Tanka Samu;	Sz.-Udvarhelyt: Solymosi J.;
Czintoson: Gerasimu János;	M.-Láposon: Breuer Pál;	Szeredabelyt: Medgyesi J.;
Cs.-Kereszturon: Torma K.;	M.-Ludason: Szabó Sándor;	Teleken: Magyarósi F.;
Cs.-Szeredában: Erős Elek;	M.-Igenbe: Mohai Sándor;	Tekébe: Varga Sámuel;
Dézsen: ifj. T. Róth Pál;	M.-Régenben: Szász István;	Toroczkón: Koronka Antal;
Dézsfalván: Kovács Dénes;	M.-Frátán: Finta Samu;	Tövise: Lukács József;
D.-Szt.-Mártonban: Szönyi Fe-	M.-Örményesen: Kassai K.;	Uj-Tordán: Balogh János;
rencz;	M.-Bándon: Boér Antal;	Választon: Filipe István;
Egerbegyen: Barabás J.;	M.-Vásárhelyt: Jenei A.;	Vajában: v. Filep Albert.

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége.

(265)

(5—6)

KÓVÁRI LÁSZLÓ.

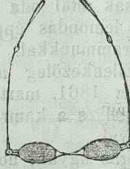


(281)

Különös érdekű

Pápaszem (szemüveg) szükségűeknek.

(2—3)



Alólirtak bátorzkodnak tisztelettel jelenteni a magas nemességnek, és n. érd. közönségnek, hogy még e hó folytán ide megérkezendek gazdagon ellátott optikai szerek rak-tárakkal, s a gróf Bethlen Pál féle-házban, a **tanácsház szomszédságában** állandó üzletet nyitandnak.

Kolozsvárrt, november hó 1864

tisztelettel
HATSCHKE és BOSCOVICS,
optikusok.

(276)

(3—24)

Vastartalmu szörp vörös chinából.

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek Párisban, rue de la Feuillade 7. sz.

Ez új gyógyszer, folyékony és kellemes alakban, két alkatrészből áll, a melyeket eddig felolvasztás nélkül nem lehet vegytíni, t. i. **vasból**, a vér eleméből, és **chinahej-ből**, egy a legnevezetesebb gyógyszerből. E gyógyszert legjobb sikerrel használják mind-azon esetekben, a hol az erők s a vér rendes állapotának visszaállításáról van szó. Fialat leányok **sárga arczszíne**, **gyomorbadok**, **étvágyhiány**, **megromlott emésztés**, **vér-vizkór**, **vérhiány**, a **hölgyek rendeltenségei** sat. gyorsan meggyógyulnak vagy enyhülnek ezen, Franciaországban **egészség-fenntartóul** használt gyógyszerrel. Kapható az osztrákbirodalom minden nevezetesebb gyógyszerházaiban.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(285)

Eladó szép birtok.

(1—3)

Nemes Doboka-vármegyében Motstól egy órányira fekvő **Meleg-Földvár** helységében egy jó és szép udvarházzal és jó gazdasági épületekkel ellátott terjedelmes jószág eladó. Értekezhetni iránta Apa-Nagyfaluban **Katona Elekkel** személyesen.

(160)

15/11

Szüléknek!

(14—*)

A gyermekek részére megkívántató legjobb egészségnek fentartatása tekintetéből figyelemzetem a t. szüléket az én biztos hatású és általán kedvelt **„Gilisztá csokoládéma”** és tiszta lélekkel tanácsolom a t. szüléknek, gyermekeiknek — akár van gyanu gilisztás állapotra akár nincs — minden 3-dik hónapban e gilisztá elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon göngyölkéken olvasható, melyekbe a szeletek takarvak a használati utasítással együtt.

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta utánvétellet teljesítettnek alulírt által. — **1 darab 20 kr és csak nálam 6 darab 1 forint.** **KRÖCZER AGOSTON**, s. k. gyógyszerész Tokajban.

(268)

(12—12)

BALÁZS BOLDIZSÁR

BUNDA-BAKTÁBA.

A TANÁCSHÁZ MELLETT 3-dik szám.

A hol is mindennemű **férfi és női utazó és városi BUNDÁK** talál-tatnak jutányos árak mellett.

Valamint becses megrendelések pontos teljesítésére vállalkozik fennirt.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárrt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

k a p h a t ó:

Kolozsvári nagy Naptár

1865-dik évre.

Szerkesztette **K. PAPP MIKLÓS.**

Ára 1 frt o. ért.

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV.

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

Irta **Hilibi HALLER KÁROLY,**

a kolozsvári kir. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmijog, csöndrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elméleti államvizsgálati bizottságnak tagja.

Első füzet. Egy füzet ára **1 frt 80 kr** oszt. értékben.

Bekötési-táblák

Vörösmarty munkáihoz! 8 tábla, vörös, lila, és barna-vászonba, gyönyörű arany-nyomással. Ára 3 frt 60 kr.

50 nyitány.

a legelső Zeneszerzőktől.

Zongorára két kézre. Egykötetbe. Ára 3 frt.

Józsi Miklós legújabb regénye.

Várt leány, várat nyer.

Történeti regény. 3 kötet 3 frt.

A TÁRSADALOM ALAPELVEI.

Irta **Zádori János.** Ára 2 frt.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei

III-dik kötetének I-ső füzeté, 16 tábla könyomatu rajzzal.

Ára 2 frt 50 kr.